

מדינת ישראל
משרד החינוך

א. סוג הבחינה: בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. מועד הבחינה: קיץ תשע"ו, 2016
מספר השאלון: 574,057102

גאוגרפיה – אדם וסביבה נתי"ב – ניתוח תופעות יסוד במרחב

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
 - ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה חמש שאלות על חבל ארץ שלא נלמד. עליך לענות על ארבע שאלות, לפי ההוראות בגוף השאלון. לכל שאלה – 25 נקודות; סה"כ – 100 נקודות.
 - ג. חומר עזר מותר בשימוש: אטלס משנת 1993 ואילך:
 - אטלס אוניברסיטאי חדש, הוצאת יבנה
 - (בלי המילון למונחי הגאוגרפיה)
 - אטלס כרטא – פיזי, מדיני, חברתי, כלכלי
 - אטלס כרטא אוניברסלי
 - ד. הוראות מיוחדות:
 - (1) רשום במחברתך את השם ואת שנת ההוצאה של כל אטלס שאתה משתמש בו.
 - (2) כדי להמחיש את תשובותיך תוכל להיעזר בסרטונים, בחתכים ובגרפים, לפי הצורך.
- כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בסינוטה (ראשי פרקים, הישגים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!
- ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.**

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת**נתי"ב — ניתוח תופעות יסוד במרחב (100 נקודות)**

בשאלון זה תיבדק יכולתך להתמודד עם שאלות העוסקות בחבל ארץ שלא למדת עליו. השאלות מתבססות על מיומנויות בגאוגרפיה ועל מיומנויות חשיבה. השאלות נסמכות על ניתוח מפות באטלס כללי ועל נתונים המובאים בשאלון. חבל הארץ שהשאלון עוסק בו הוא **הולנד**.

שים לב: המידע הגאוגרפי נמצא לא רק במפות החבליות והפיזיות שבאטלס, אלא גם במפות העולמיות והנושאיות (כמו אקלים, אוכלוסייה, כלכלה).

רשום במחברתך את השם ואת שנת ההוצאה של כל אטלס שאתה משתמש בו (אטלס אוניברסיטאי חדש, אטלס כרטא).

עליך לענות על ארבע שאלות: על שאלה 1 (חובה), ועל שלוש מהשאלות 2-5. (לכל שאלה — 25 נקודות)

ענה על שאלה 1 (חובה).

1. מיקום וטופוגרפיה

א. ציין את מיקומה של הולנד ביבשת אירופה, ואת שמות המדינות שגובלות בה. (6 נקודות)

ב. (1) תאר את המבנה הטופוגרפי של הולנד (צורת נוף וגובה). (4 נקודות)
(2) בהולנד יש מערכת נהרות מפותחת.

תאר את כיוון הזרימה שמשותף לכל הנהרות הגדולים בהולנד, וציין שני שימושים בנהרות אלה. (6 נקודות)

ג. בגלל המבנה הטופוגרפי של הולנד, שינויים בזרימת המים עלולים להשפיע על מערכת הנהרות. ציין שינוי אחד שעלול להתרחש בזרימת המים במערכת הנהרות בהולנד, והסבר על מה הוא ישפיע.

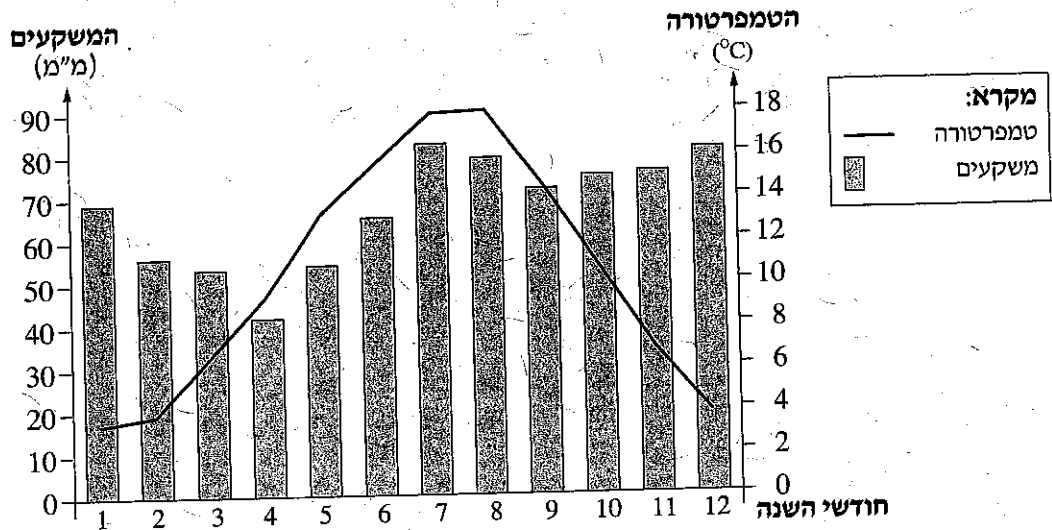
הצע דרך אחת להתמודדות עם שינוי זה. (9 נקודות)

/המשך בעמוד 3/

ענה על שלוש מהשאלות 2-5.

2. אקלים

- א. כתוב בין אילו קווי רוחב הולנד ממוקמת, וציין מהו סוג האקלים השורר בה. (8 נקודות)
- ב. בקלימוגרף שלפניך מוצגים נתוני האקלים של הולנד. עיין בקלימוגרף ותאר מאפיין אחד של הטמפרטורות בהולנד, ומאפיין אחד של המשקעים הנורדים בה. (8 נקודות)

(מן האתר של הבנק העולמי)

- ג. מדענים חוששים שבעקבות ההתחממות הגלובלית זרמי ים באוקיינוסים עלולים להיחלש או להיפסק.
 ציין מהו זרם הים הזורם לחופי הולנד.
 אם ייחלש או ייפסק זרם זה, כתוב מה תהיה ההשפעה על הטמפרטורות בהולנד ומה תהיה ההשפעה על כמות המשקעים (סך הכל – שתי השפעות). (9 נקודות)

/המשך בעמוד 4/

בגרף שלפניך מוצג שיעור השימוש בכמה מקורות אנרגיה להפקת חשמל בהולנד, בשנת 2012. עיין בגרף, וענה על הסעיפים א-ב.

שיעור השימוש במקורות אנרגיה להפקת חשמל בהולנד בשנת 2012

(מן האתרים Cbs.nl; Cia.gov)

- א. ציין את מקור האנרגיה העיקרי שמשמש להפקת חשמל בהולנד. הסבר שני גורמים לשימוש בו. (9 נקודות)
- ב. באיזה מקור אנרגיה מתחדש הולנד משתמשת להפקת חשמל בשיעור הגבוה ביותר? הסבר שני גורמים לשימוש בשיעור הגבוה ביותר במקור זה. (9 נקודות)
- ג. קרא את הקטע שלפניך, וענה על התת-שאלות שאחריך.
- בית המשפט בהולנד הורה לממשלה לצמצם את שיעור הפליטה של גזי החממה במדינה ברבע עד שנת 2020. פסיקה זו של בית המשפט התקבלה בעקבות עתירה שהגישו תשע מאות אזרחי הולנד, שטענו כי לממשלה יש מחויבות על פי החוק להגן על אזרחיה מפני הסכנות הצפויות משינויי אקלים, שינויים שבעקבותיהם המסתקררונגים בקטבים עלולה להתגבר. ממשלת הולנד הסכימה שהשינויים באקלים עלולים להשפיע מאוד על המדינה, לכן יש לנקוט אמצעים להפחתת שיעור הפליטה של גזי החממה.
- (פורסם באתר וואלה, 24 ביוני 2015)
- (1) הסבר כיצד השימוש במקור האנרגיה שצינת בסעיף א עשוי לגרום לשינויים באקלים.
- (2) הסבר מדוע המסתקררונגים בקטבים עלולה להשפיע במידה רבה על הולנד. (7 נקודות)

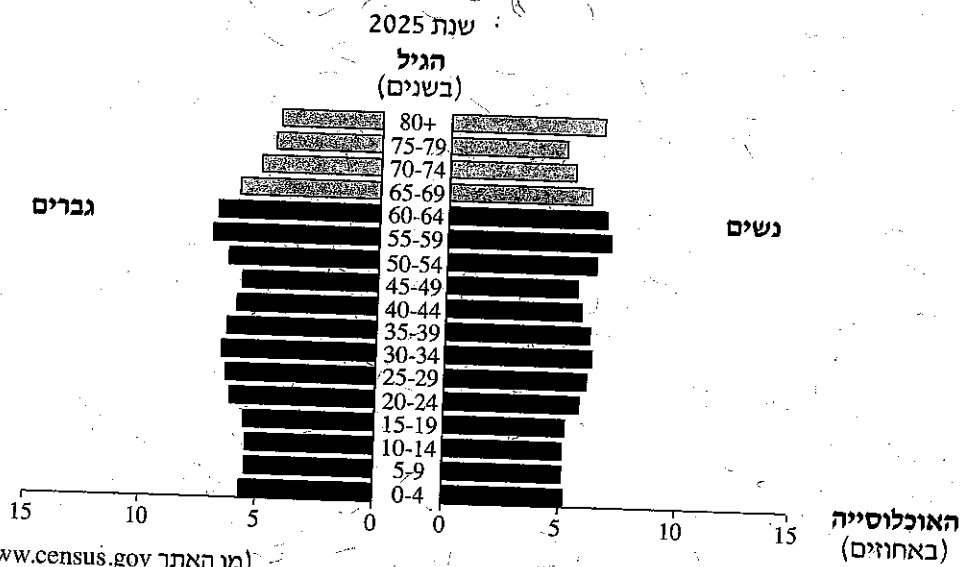
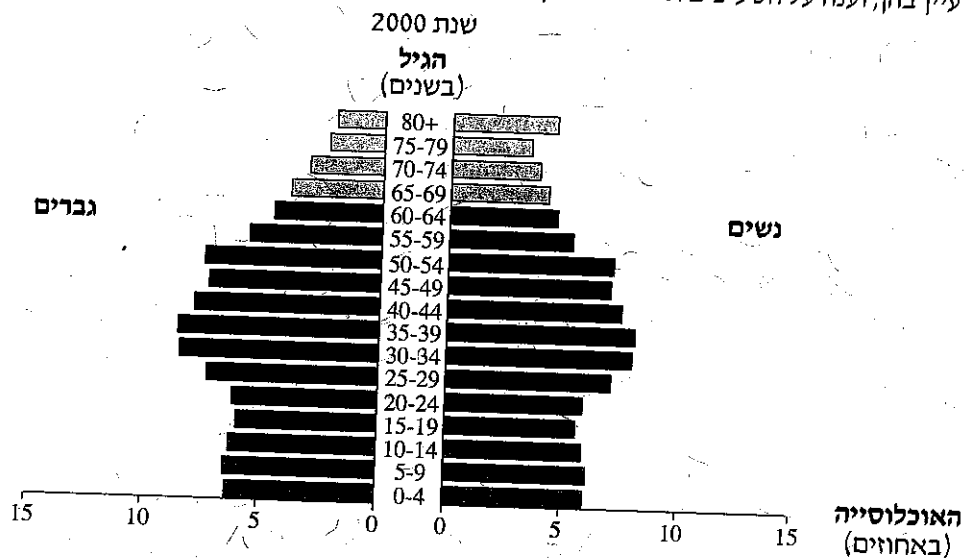
4. ערים

- א. במפה הסכמטית שבעמוד 8 מסומן קו ישר מקווקו המחלק את הולנד לשני אזורים. עיין באטלס וציין הבדל אחד בין שני האזורים בגודל היישובים והבדל אחד ביניהם בצפיפות היישובים. (8 נקודות)
- ב. באזור רנדשטט, המסומן במפה, יש תחרות על שימושי קרקע – בין שימוש לתקלאות לבין שימוש למגורים, למסחר ולתעשייה. עיין באטלס והסבר גורם אפשרי אחד לתחרות זו. (5 נקודות)
- ג. נמל רוטרדם הוא אחד הנמלים הגדולים בעולם, ומכונה "השער לאירופה". הסבר שלושה גורמי מיקום של הנמל שמשפיעים על היותו נמל גדול וחשוב. (12 נקודות)

/המשך בעמוד 6/

5. אוכלוסייה

לפניך פירמידת גילים של אוכלוסיית הולנד בשנת 2000, ופירמידת גילים צפויה לשנת 2025. עיין בהן, וענה על הסעיפים א-ב שאחריהן.

(מן האתר www.census.gov)

א. תאר שני שינויים צפויים במבנה הגילים של אוכלוסיית הולנד, והסבר שני גורמים אפשריים

לשינויים אלה (בתשובתך השתמש במושגים אוכלוסייה תלויה ואוכלוסייה יצרנית).

(12 נקודות)

ב. הסבר את הבעיה שעלולה להיווצר מן השינויים הצפויים במבנה הגילים של אוכלוסיית הולנד.

(7 נקודות)

/המשך בעמוד 7/

(שים לב: המשך השאלה בעמוד הבא.)

ג. בשנת 2011 נכנסו להולנד כ- 75,000 מהגרים.
בטבלה שלפניך נתונים על מבנה הגילים של אוכלוסיית המהגרים להולנד בשנת 2011.

מבנה הגילים
(באחוזים)

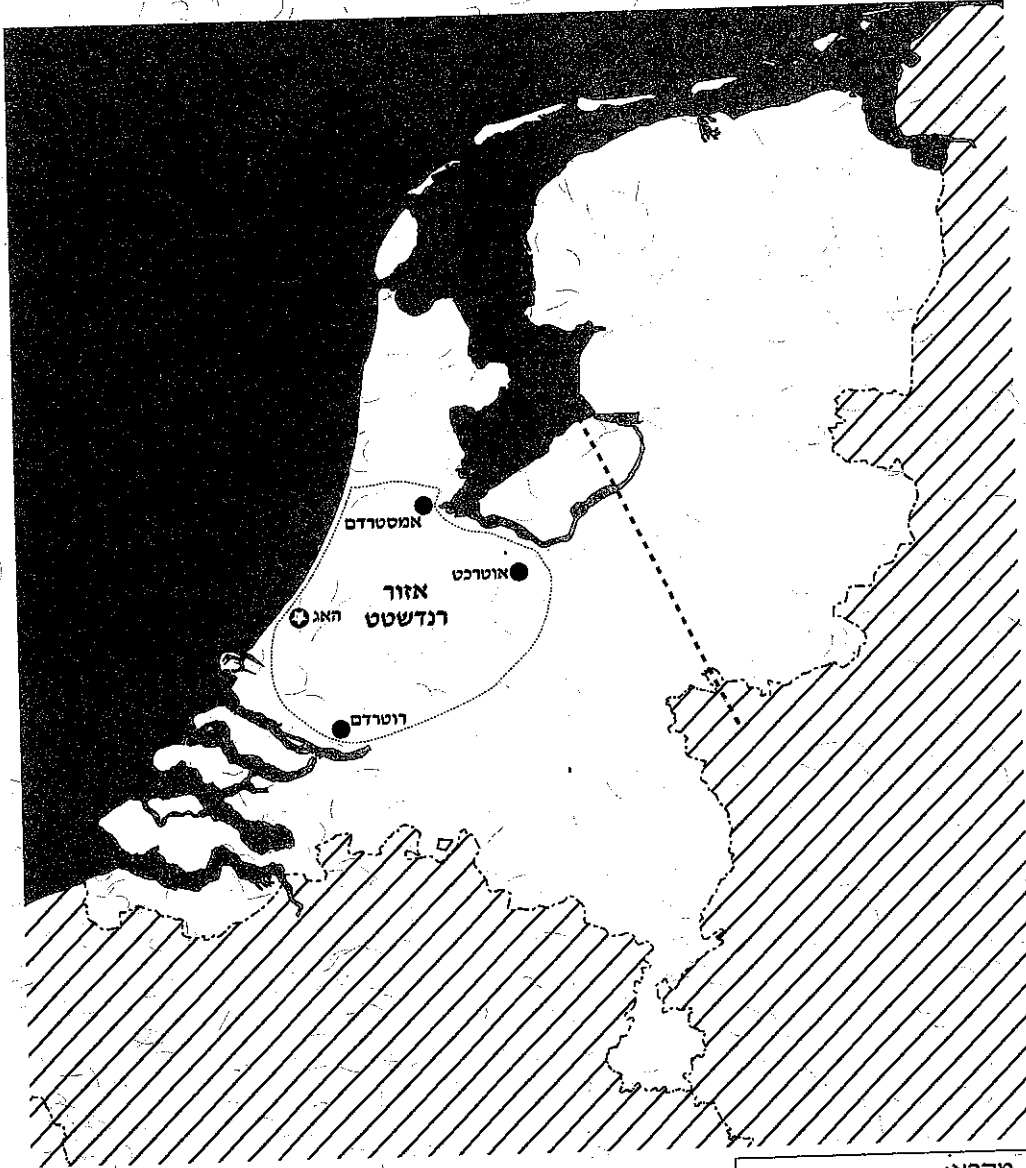
קבוצת הגיל	שיעור המהגרים (%)
24-15	9.3
64-25	80.1
65 ומעלה	9.8

(מן האתר www.oecd.org)

הנח שמגמת ההגירה להולנד תימשך בשנת 2025 ומבנה הגילים של אוכלוסיית המהגרים לא ישתנה.
הסבר כיצד הגירה זו עשויה לעזור בהתמודדות עם הבעיה שהסברת בתשובתך על סעיף ב.
(6 נקודות)

/המשך בעמוד 8/

הולנד
מפה סכמטית

מקרא:

עיר הבירה	●
עיר	●
גבול בין-לאומי	---

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך